

НЕСТЕРЧУК Л. П.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
старший викладач кафедри організації судових та правоохоронних органів

СУДОЧИНСТВО В УКРАЇНІ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ ВИКЛЮЧНО СУДАМИ

Питання щодо реформ в судовій системі України є актуальними, оскільки відсутні чітке та єдине уявлення про мету реформи, способи її проведення та реалізації. Перебудова судової системи за уявою багатьох з реформаторів має бути головною складовою правової реформи. Завданнями цих реформаторських змін є: удосконалення процесу з підвищення якості законів і приведення їх у повну відповідність з Конституцією України та міжнародним законодавством.

Судовій владі присвячено окремий розділ у Конституції України — VIII «Правосуддя», що складається з восьми статей: ст. ст. 124—131. У ньому сформовані засади правосуддя; вимоги щодо статусу та діяльності суддів; визначено положення, що характеризують цей особливий вид державної діяльності; форми її здійснення; названо суб'єкти — носії судової влади, а також Вищу раду юстиції планується перейменувати у Вищу раду правосуддя та інше.

Дослідження реформування судової влади і принципів її організації та діяльності є надзвичайно актуальним тому, що етап судової реформи 2015—2016 років характеризується активністю органів державної влади в її проведенні, поглибленням наукових дискусій навколо внесення законопроекту. Ці питання досліджували В. Долежан, О. Абросімова, В. Анішина, В. Баландін, Ю. Грошевий, В. Маляренко, І. Марочкін, М. Мельник, В. Молдован, Л. Москвич, В. Погорілко, В. Брищев, А. Селіванов, Н. Сибільова, М. Хавропюк, О. Толочко та інші науковці, які висловлюють різні погляди, на проблеми нормативного забезпечення організації та діяльності судової влади, перспективи судової реформи в Україні.

Так у статті В. В. Долежана «Судова реформа і раціоналізація судової системи України» проводиться аналіз структури судової системи України на нинішньому етапі її реформування. Висловлено позиції автора щодо завдань формування структури судів загальної юрисдикції та її елементів. Досліджено вплив принципів територіальності, спеціалізації та інстанційності на формування структури судової системи України [3, с. 112]. Л. М. Москвич вважає, що судова реформа має полягати у забезпеченні ефективності судової системи. Для цього необхідно вирішити низку проблем: підвищення професіоналізму суддівських кадрів; належне фінансове забезпечення; організаційну проблему; процесуальні проблеми судочинства. А метою судової реформи має бути забезпечення оперативності розгляду справ, доступність та

якість правосуддя [4, с. 101]. В. Д. Бринцев вказує, що проведення судової реформи можливе лише шляхом суттєвих змін норм Конституції України [5, с. 180]. М. І. Хавронюк називає проблеми, які, на його погляд, заважають успіху судової реформи. Це надзвичайно велика кількість програм, що не породжують якісних змін; відсутність необхідної статистичної бази; дублювання і не розмежування повноважень між вищими судовими органами; неможливість знайти компроміс у погляді на питання подальшого реформування судової влади України [6, с. 183].

Принцип здійснення правосуддя виключно судами закріплений у ст. ст. 124, 127 Конституції та ч.1 ст. 5 Закону України «Про судоустрій і статус суддів». Відповідно до ст. 124 Конституції України правосуддя в Україні здійснюється виключно судами, а привласнення функцій судів іншими органами чи посадовими особами не допускається. Крім того, ч. 2 цієї ж статті передбачає, що особи, які привласнили функції суду, несуть відповідальність згідно із законодавством України. Згідно ст.127 Конституції України правосуддя здійснюють професійні судді та, у визначених законом випадках, народні засідателі і присяжні [2]. Судочинство в Україні здійснюється виключно судами, також означає, що судові рішення може скасувати чи змінити лише суд апеляційної або касаційної судової інстанції, у порядку апеляційного чи касаційного провадження. Отже, правосуддя здійснюється тільки спеціально уповноваженими державними органами — судами. Це має важливе значення для дотримання прав і свобод людини і громадянина, оскільки судова процедура найбільш повно гарантує дотримання законності при розгляді і вирішенні справи. Принципи здійснення правосуддя перебувають в тісному зв'язку, взаємно доповнюють один одного і створюють систему гарантій правосуддя. Внаслідок розвитку держави принципи здійснення правосуддя можуть набувати нового змісту, а також їх система може поповнюватися новими принципами. Принцип того, що судочинство в Україні здійснюється виключно судами в проекті змін до Конституції України було залишено. Цей принцип є основним і його не можна ліквідувати, тому що відповідно до ст. 6 Конституції державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову [1]. Судова влада здійснює свої повноваження у встановлених Конституцією межах і відповідно до законів України. Необхідність системного реформування українського правосуддя сьогодні є однією з найважливіших державних потреб. Розуміння цього присутнє на всіх щаблях нашого суспільства.

Приходимо до висновку, що головною темою на сучасному етапі розвитку залишається судова реформа щодо перебудови судової системи в цілому та її перезавантаження через формування нових судових органів і набір суддів зокрема, далеко не проста і швидкоплинна в часі справа. Проект конституційної реформи внесено до Верховної Ради України

одразу після схвалення його Венеційською комісією і Конституційного Суду України. Актуальність розробки названих проблем не викликає жодних сумнівів, а потребує детальнішого дослідження.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28.06.1996 р., прийнята на V сесії Верховної Ради України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст.141.
2. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 7 липня 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 41– 42, № 43, № 44– 45 – Ст.529.
3. Долежал В. В. Судова реформа і раціоналізація судової системи України // Наукові праці НУ «ОЮА». – 2011. – С.112.
4. Москвич Л. М. На шляху до реформування конституційних засад судової системи // Право України. 2009. С.101.
5. Бришнев В. Д. Зміни конституційних засад судової влади – безумовна передумова завершального етапу судової реформи // Одиссей, 2010. С.180–183.
6. Хаврошук М. І. Реформа судової та правоохоронної системи: ключові проблеми // Одиссей, 2010. С. 183–187.

КУРГАНСЬКИЙ О. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
старший викладач кафедри організації судових та правоохоронних органів

ФУНКЦІЇ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ: СЬОГОДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Триваюча судово-правова реформа в Україні, поява проекту Закону про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя) № 3524 від 25.11.2015, його попереднє схвалення Верховною Радою України 02.02.2016 року викликають необхідність дослідження функціонального призначення системи органів прокуратури з огляду на зміни, що пропонуються з парламентської трибуни.

Нині діючий Закон України «Про прокуратуру» в ст.2 визначив перелік функцій органів прокуратури наступним чином: 1) підтримання державного обвинувачення в суді; 2) представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених цим Законом; 3) нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство; 4) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян. Особливої уваги заслуговує той факт, що покладення інших функцій, які не передбачені Конституцією України, на органи прокуратури не припускається.